

BUDAPEST FŐVÁROS LEVÉLTÁRA

**2025. évi
munkabeszámolója**

Tartalom

1. Helyzetértékelés és kiemelt szakmai feladatok	3
1.1. Szakmai mutatószámok	6
2. Budapest Főváros Levéltára 2025. évi szakmai munkabeszámolója munkaterületenkénti bontásban	8
2.1. Kutató- és ügyfélszolgálat	8
2.2. Gyűjtőterületi feladatok	9
2.3. Rendezés, raktárrendezés	12
2.4. Hagyományos és adatbázis alapú segédletkészítés	13
2.5. Állományvédelem, digitalizálás	14
2.5.1. Megelőző állományvédelem	14
2.5.2. Iratrestaurálás	15
2.5.3. Digitalizálás	15
2.5.4. Mikrofilmzés	16
2.6. Digitális szolgáltatásaink fejlesztése	16
2.7. Elektronikus levéltári feladatok	17
2.8. Tudományos tevékenység	17
2.9. Közművelődés	17
2.10. Levéltár-pedagógia, oktatási tevékenység, továbbképzések	19
2.11. Együttműködések, nemzetközi kapcsolatok	20
3. Budapest Főváros Levéltára 2025. évi tevékenysége végrehajtásának keretei	21
3.1. Költségvetés	21
3.2. A BFL humán erőforrás ellátottsága, szervezeti kérdések	21
3.2.1. Személyi ellátottság	21
3.2.2. Munkatársaink intézményen kívüli szakmai szerepvállalása	22
3.3. Épületüzemeltetés, infrastrukturális háttér – kiemelt fejlesztések	22
3.4. Pályázati források	23
4. Mellékletek	24
1–2. melléklet: Ellenőrzött szervek jegyzéke	24
3–4. melléklet: Gyarapított iratok jegyzéke	24
5–14. melléklet: Rendezésre és selejtezésre került iratok jegyzéke	24
15–19. melléklet: Segédletezésre került iratok jegyzéke	24
20–26. melléklet: Restaurálásra előkészített és restaurált iratok jegyzéke	24
27–37. melléklet: Digitalizálásra előkészített, digitalizált, mikrofilmezett iratok jegyzéke	24
38. melléklet: A BFL rendezvényei	24
39. melléklet: A BFL kiadványai	24

1. Helyzetértékelés és kiemelt szakmai feladatok

Budapest Főváros Levéltára (BFL) 2025. évi szakmai feladatainak tervezése során nem számoltunk rendkívüli intézkedést igénylő helyzettel. Az elmúlt év tapasztalatai és az intézmény már elfogadott költségvetése alapján kiszámítható évre készültünk és így is lett.

A BFL 2025. évi munkaterve, ahogy az előző évi munkaterv is, az intézmény eredetileg 2023-2028-ra készített, de jogszabályváltozás miatt 2025 és 2028 közötti időszakra aktualizált középtávú stratégiai fejlesztési tervében foglaltak szerint került összeállításra.¹

A BFL vezetése igyekszik a környezeti, társadalmi és gazdasági szempontokat integrálni a levéltár a mindennapi működésébe azzal a céllal, hogy csökkentsük az ökológiai lábnyomot, mindezzel társadalmi felelősséget vállalva. Törekszünk az energia- és vízfelhasználás csökkentésére, valamint a hatékony energiafelhasználás elősegítésére (pl. LED világítás). A beszerzésekben törekszünk a környezetbarát, tartós, javítható és újrahasznosított termékek beszerzésére. Hulladékgazdálkodás terén ügyelünk a hulladék képződésének megelőzésére, a szelektív hulladékgyűjtésre, az újrahasznált és az anyagában történő hasznosítás előtérbe helyezésére. A beszerzéseknél nemcsak a vételárat, hanem az üzemeltetés és a hulladékká válás környezeti költségeit is figyelembe vesszük. Évente négyszer különböző tárgyú szemléletformáló anyagokkal hívjuk fel az intézmény dolgozóinak figyelmét a környezettudatos viselkedésre. A munkába járásnál támogatjuk a közösségi közlekedés előnyben részesítését és a kerékpár használatát, utóbbit őrzött, fedett kerékpár-tárolóval is. A társadalmi felelősségvállalás terén célunk a méltányos munkafeltételek biztosítása, az akadálymentesítés, valamint az átlátható és korrupciómentes működés.

A BFL esélyegyenlőségi terve minden évben megújításra kerül. A BFL a Munkavállalói Tanácson keresztül bevonja az érintett csoportokat (pl. fogyatékossgal élők) a róluk szóló döntésekbe és a fejlesztési folyamatokba. A munkatársak évente rendszeres, a BFL által szervezett munkapszichológiai tréningen vehetnek részt az a stressz- és problémakezelés, az elfogadás és a segítő attitűd erősítése érdekében. Az épület az ügyfelek/kutatók részére fizikailag akadálymentesített (bejáratok, liftek és mosdók) és a belső parkolóból közvetlen megközelíthető. A BFL weboldala digitálisan akadálymentes. (WCAG 2.0 szabvány szerint.)

A következőkben a 2025. évben elvégzett, kiemelt szakmai feladatokat gyűjtöttük össze. A kiemelt feladatok szövegei sorrendje nem tükröz rangsort az egyes feladatok között.

Az Elektronikus Levéltár üzemeltetésével kapcsolatos problémák

A 2013-ban EU-s támogatással megvalósított Elektronikus Levéltár rendszerében történik a BFL és a Magyar Nemzeti Levéltár (MNL) nyilvántartásainak (Levéltári Nyilvántartó Rendszer = LNyR) vezetése, kutatószolgálatának teljes adminisztrációja, valamint digitális dokumentumainak időkorlát nélküli megőrzése (Központi Archívum Levéltári Szolgáltatásrendszer = KIA) és a kutató hozzáférés biztosító portál (Elektronikus Levéltári Portál = ELP) üzemeltetése. Ez a rendszer biztosítja BFL jogszabályokban meghatározott nyilvántartásainak vezetését és az elektronikus iratok szintén jogszabályban meghatározott átvételével kapcsolatos szolgáltatásokat. Már 2022-ben szembesültünk

¹ Kenyeres István: Budapest Főváros Levéltára szakmai fejlesztési koncepciója, 2023–2028. Levéltári Szemle 73. (2023) 4. sz. 5–32. Kenyeres István: Budapest Főváros Levéltára stratégiája, 2025-2028. Elfogadva Budapest Főváros Önkormányzatának Emberi Erőforrás Bizottsága 50/2025. (III. 24.)-ei határozatával. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://bparchiv.hu/wp-content/uploads/2025/04/Kenyeres_Istvan_Budapest_Fovaras_Leveltara_intezmenyi_strategia_2025_2028_20250214.pdf

azzal, hogy az Elektronikus Levéltár folyamatos fenntartásához szükséges support-szerződések az üzemeltető NISZ Zrt. részéről nem kerültek megkötésre. 2023-ban pedig arról értesültünk, hogy a NISZ Zrt. és a kormányzat között az elektronikus közszolgáltatások finanszírozására évről évre jogszabály alapján megkötött szerződés 2024-től nem nevesíti az Elektronikus Levéltár üzemeltetését.

Sajnos az elmúlt években kormányzati oldalról nem történtek lépések a kialakult helyzet megnyugtató rendezésére. A 2013-ban átadott, majd az E-levéltár2 EU-s projekt keretében 2018-ban egy alkalommal megújított rendszer hardveres és szoftveres elemei mára ismét elavultak, az Elektronikus Levéltár meghatározó elemeinek upgrade-jei elmaradtak. A helyzetet súlyosbítja, hogy 2024 végén a NISZ azzal az igénnyel kereste fel levéltárunkat, hogy az Elektronikus Levéltár szolgáltatásrendszerét – az MNL-hez hasonlóan – kizárólag szolgáltatási díj fejében hajlandó nyújtani. Ez az egyébként tetemes összegű, 2024. év végi tájékoztatás szerint 150 MFt-nál többre jelzett díj nem tartalmazta a szükséges licenzek megújítását, az elavult hardverelemek cseréjét, csupán a szolgáltatás elavult rendszerének üzemeltetését, amely üzemeltetési feladatok finanszírozására a BFL eddig nem volt kötelezett. A NISZ által jelenleg is üzemeltett Elektronikus Levéltár központi elemeinek elavultságát jelzi, hogy 2025 januárjában egy külföldi IP-címről érkezett hackertámadást követően az ELP szolgáltatásait korlátozni kellett, külföldi IP-címről a szolgáltatások immár egy éve nem érhetőek el! Ez azóta is fennakadásokat okoz a BFL működésében, mivel külföldről sem beiratkozni, sem kutatási kérést leadni nem lehet, s a portálon keresztül publikált tartalmainkhoz sem lehet hozzáférni. Ez jelentős visszalépés szolgáltatásainkban és bizonyos szintű elszigetelődést is okoz. Külön figyelemre méltó, hogy a NISZ munkatársai a teljes Elektronikus Levéltár rendszerének leállítására tettek javaslatot annak elavultsága és folyamatos sebezhetősége miatt. (A helyzet érdekessége, hogy ezekről a problémákról maga a NISZ tehetett.)

Mindezek miatt fenntartói támogatással az elektronikus levéltári rendszer BFL kebelén belüli megvalósításáról született döntés 2025 tavaszán. A BFL a scopeArchiv rendszer fenntartása, megújítása mellett döntött, ami gyakorlatilag a legújabb verziójú szoftver liszenszeinek megújítását és lokális, BFL-ben történő telepítését jelenti. A scopeArchiv rendszer működését a BFL munkatársai mind felhasználói, mind üzemeltető szinten jól ismerik, így ez a döntés tűnik minden szempontból a leghatékonyabbnak. A közbeszerzés szakmai anyaga 2025-ben elkészült, a közbeszerzés tervezett megindítása 2026. februárja.

A projekt egyik eleme a tárolókapacitás megnövelése a folyton gyarapodó elektronikus állományaink (digitalizálás a BFL saját kebelén belül ill. az átvett elektronikus iratok) részére. Az új hardver eszközök leszállítása és beüzemelése megtörtént (háttértároló, szerverek, FC switch), mintegy nettó 60 millió forint értékben. A projekthez tartozó új virtualizációs rendszer (VMware) telepítése is befejeződött,

A projekt harmadik elemének, a fővárosi nagy közgyűjtemények szintén bizonytalan fenntartású Hungaricana portálon lévő állományainak egy létrehozandó Budapestiana portálra történő migrálása céljából kiírt közbeszerzési eljárás 2025-ben eredménytelenül zárult, mivel a rendelkezésre álló forrás felhasználhatósága 2026. évre tolódott át. A közbeszerzés szakmai anyaga azonban elkészült, az eljárás 2026 első negyedévében indulhat.

Ezek a projektek komoly szakmai felelősséggel járnak és évtizedekre meghatározzák a BFL működését.

Budapest150 programsorozat befejezése

A 2022 novemberében indult és 2024 év végével zárult a főváros egyesítésének 150. évfordulójára időzített programok közül a BFL néhány programjának megvalósítása nyúlt át 2025-re.

Budapest története monográfia – A közel három tucat állandó munkatársat (szerzők, szerkesztők, technikai munkatársak) megmozgató vállalkozás a tavalyi évben a befejezéséhez közeledett. Év végére

elkészült a monográfia első kötetének nyomdai tördelése, amely a 17. század végéig tárgyalja a városok történetét, megjelenése 2026 elejére várható.

Magyar Várostörténeti Atlasz – Az Európai Várostörténeti Atlasz projekt keretében működő Magyar Várostörténeti Atlasz sorozat 10. köteteként megjelentetett Pest városát mutatja be a középkoron és az oszmán időszakon át az 1848. esztendőig. A sorozat 4., 5. (Buda) és 9. (Óbuda) kötetével együtt így vált teljessé az 1873-ban egyesített főváros mindhárom elődje fejlődésének bemutatása.²

Romák Budapesten – A 2023-ban meghirdetett kutatási ösztöndíj keretében támogatott kezdetben öt – majd egy fő visszalépése miatt – négy ösztöndíjas folytatta kutatásait, amelyek eredményeiről 2025. februárjában számoltak be³, majd 2025. december 15-én a projektzáró konferenciára került sor.⁴ A projekt népszerűsítése, az eredmények széles körben történő bemutatása érdekében az ösztöndíjasokkal a tavasz folyamán négy podcast beszélgetést is készítettünk, amelyek a levéltár BFL+ csatornáján érhetőek el (a honlapunkon és a jelentősebb szolgáltatókon, pl. Spotify-on keresztül) és igen népszerűvé váltak.⁵

Budapesti Iskola Archívum

A Budapesti Iskola Archívum projekt keretében 2025-ben letéti szerződést kötöttünk Vajda Mihály örökösivel a filozófus irathagyatékának átvételéről. A tavalyi év folyamán ajándékozási szerződést kötöttünk Agárdi Péter irodalomtörténész jelentős értékű hagyatékának átvételére.⁶ Átvettük Karádi Éva filozófiatörténész iratait⁷ és Pór György 1968-69-ben írt börtönaplóját.⁸

E téren is tovább építettük nemzetközi kapcsolatainkat. A Budapest School Lectures előadássorozat keretein belül áprilisban Rüdiger Dannemann német filozófiatörténészt, a Nemzetközi Lukács Társaság elnökét láttuk vendégül, novemberben Jack Palmert a ledds-i Zygmunt Bauman Intézet igazgatóját. Mindkettőjünkkel egyeztetünk közös jövőbeli szakmai projektekről. Áprilisban 22 hazai előadó részvételével emlékkonferenciát rendeztünk Vajda Mihályról, a konferencia kötet megjelenését 2026-ra tervezzük, a Budapest Iskola Archívum könyv sorozat negyedik köteteként.

Budapest Főváros Levéltára új telephellyel bővült: 2025 szeptember 1-jétől átvettük Lukács György Belgrád rakpart 2. szám alatti lakásának bérleti jogát a Magyar Tudományos Akadémiától, így ősztől folyamatos egyeztetést folytattunk a fővárossal az egykori Lukács Archívumnak otthont adó lakás jövőbeli kihasználásáról a projekt keretein belül. Az emlékhely fenntartása mellett az ingatlanban levéltárpedagógiai foglalkozások megtartását tervezzük.⁹

Medgyaszay István építész hagyatékának feldolgozása – felkészülés az építész születésének 150. évfordulójára (2027)

Medgyaszay István (1877–1959) építész szakmai hagyatékának feldolgozását 2020-ban kezdtük meg az építész unokáival megkötött együttműködési megállapodás alapján. A 2021 tavasza óta letétként a BFL-ben elhelyezett 3500-4000 tervlap és több száz, különböző eljárással készült eredeti fényképfelvételt tartalmazó hagyaték országos, sőt nemzetközi figyelemre is számot tart. A levéltári feldolgozás (rendezés, segédletezés, konzerválás, digitalizálás) folytatása mellett fontos feladat a hagyaték megismertetése a szélesebb szakmai és érdeklődő közönséggel. A közelgő évfordulóra

² <https://bparchiv.hu/kiadvany/magyar-varostorteneti-atlasz-10-pest/>

³ <https://bparchiv.hu/budapesti-romak-tortenete-kutatasi-beszamolok/>

⁴ <https://bparchiv.hu/a-budapesti-romak-tortenete-projektzaro-konferencia/>

⁵ https://www.youtube.com/playlist?list=PLnrYaYsO_AiDajirpNA2FOgOoMLfxkLXG

⁶ <https://www.eleveltar.hu/digitalis-tartalom?source=bflscope&ref=bflscope::6975181>

⁷ <https://www.eleveltar.hu/digitalis-tartalom?source=bflscope&ref=bflscope::6975182>

⁸ <https://www.eleveltar.hu/digitalis-tartalom?source=bflscope&ref=bflscope::6975180>

⁹ <https://bparchiv.hu/budapest-fovaros-leveltara-kezelesebe-kerult-lukacs-gyorgy-lakasa/>

tekintve 2024-ben kidolgoztuk egy nagyívű programsorozat tervét, amelyhez kértük az Építési és Közlekedési Minisztérium, valamint a Magyar Művészeti Akadémia támogatását. Ezt 2025-ben két változatban is átdolgozásra került: 1. Egy részletes, nagyszabású terv intézményközi együttműködéssel, 2. Egy szűkített terv, amely főként a Medgyaszay István Virtuális Archívumot, egy nagykiállítás megrendezését és kiadványok megjelentetését foglalja magába. Sajnos a 2025-ös év folyamán sem született kormányzati döntés a rendezvénysorozat támogatásáról, megvalósításáról, (bár minisztériumi felterjesztésre került) így intézményi szinten két másik eseményre helyeztük a fókuszot: egy „Medgyaszay Budapestje” munkacímű, intézményen belüli kiállításra Medgyaszay István és a főváros kapcsolatáról (az Emlékév apropóján), valamint egy együttműködés keretében a Néprajzi Múzeum munkatársaival egyeztetünk egy lehetséges közös kiállításról. A BFL tehát házon belül, lehetőségeihez mérten folytatta az előkészületeket az emlékévre. Ennek keretében 2025-ben folytattuk a feldolgozó, restaurálási és digitalizálási munkálatokat. A 2025-ös év során újabb 354 db tervlap került restaurálásra, 340 db-ot digitalizáltunk. Megjelentetni tervezzük Medgyaszay István 1911-es afrikai utazásáról szóló útinaplóját. A kiadványba tervezett szakszövegek elkészültek, szerkesztésük folyik. Emellett továbbra is célunk a Medgyaszay István Virtuális Archívum létrehozása, keressük ennek kialakításának (legfőképpen anyagi) lehetőségeit.

Közművelődés

2025-ben is megtartottuk a Levéltári Pikniket (május 31.), amely immár közel ezer látogatót vonzott. A rendezvényen 21 hazai és külföldi levéltár és más közgyűjtemény, szakmai szervezet állított ki. A piknikhez kapcsolódóan nyitottuk meg május 30-án a Budapest'75 című kiállításunkat, amely Nagy-Budapest létrehozásának 75. évfordulójához kapcsolódott. Levéltárunk földszintjén november 18-án megnyílt A pergamentől a felhőig című állandó kiállítás. A Kós Károly életművét bemutató Páriszt és Brüsszelt is megjárta kiállításunk magyar-román-német nyelvű verzióját a Székely Nemzeti Múzeumban mutattuk be Sepsiszentgyörgyön (május 15-től szeptember 1-ig), valamint az isztambuli Liszt Intézet Magyar Kulturális Központban nyitottuk meg a Budapesti hidak című kiállításunk török nyelvű verzióját (2025. november 27 – 2026. február 13.). A Levéltári Nap keretében rendeztük meg az MTA Várostörténeti Albizottságának társszervezésében „Város – környezet – agglomeráció. A városok és közvetlen vonzáskörzetük” címmel a 10. Magyar Várostörténeti Konferenciát és első alkalommal, nagy sikerrel a szerveztük meg az ELTÉ-vel közösen Fialal Várostörténészek Konferenciáját (május 8-9.).

1.1. Szakmai mutatószámok

Működési alapadatok

	2024. december 31.	2025. december 31.
munkatársak száma	123 fő	128 fő
őrzött fondok száma	4174 db	4234 db
őrzött iratanyag mennyisége	38 198,41 iratfolyóméter	38 601,51 iratfolyóméter

Kutató- és ügyfélszolgálat

	2024. december 31.	2025. december 31.
beiratkozott kutatók száma	5057 fő	5082 fő
kutatási esetek száma	4555	4496
benyújtott kutatási kérelmek száma	14998	15936

személyes ügyfélszolgálati megkeresések száma	1299	1161
írásos ügyfélszolgálati megkeresések száma	2027	1608

Gyűjtőterület

	2024. évi terv	2025.évi tény
a BFL illetékességébe tartozó szervek száma	1579 iratképző szerv	1557 iratképző szerv
ellenőrzött illetékességi szervek száma	68 iratképző szerv	70 iratképző szerv
illetékességi szervlátogatások száma	85 alkalom	101 alkalom
gyűjtőköri szervlátogatások száma	45 alkalom	74 alkalom
tervezett és megvalósult iratgyarapodás	524,74 iratfolyóméter	Összesen 504,43 ifm, illetékességből 455,21 ifm; gyűjtőkörből 43,68 ifm és 5,54 ifm letét
jóváhagyott iratkezelési szabályzatok és irattári tervek száma (csak a beszámolóban releváns)	-	134 szabályzat érkezett
jóváhagyott selejtezések száma (csak a beszámolóban releváns)	-	115 szervtől 468 jegyzőkönyv érkezett
jóváhagyott kényszersejtezések száma (csak a beszámolóban releváns)	-	8 szervtől 9 jegyzőkönyv érkezett

Rendezés, mintaállványozás

	2025. évi terv	2025. évi tény
alapszintű rendezés	28,70 iratfolyóméter	71,98 iratfolyóméter
középszintű rendezés	513,26 iratfolyóméter	292,47 iratfolyóméter
darabszintű rendezés	108,71 iratfolyóméter, 475 719 fájl	50,06 iratfolyóméter, 457096 fájl
ellenőrző rendezés	754,80 iratfolyóméter	538,19 iratfolyóméter
raktárrendezés	1774,47 iratfolyóméter	302,21 iratfolyóméter

Segédletkészítés

	2025. évi terv	2025. évi tény
raktári nyilvántartások száma	732,38 iratfolyóméter	458,16 iratfolyóméter
fond- és állagismertetőik száma	67 törzsegység 770,28 iratfolyóméter	51 törzsegység 433,29 iratfolyóméter
adatbázis rekordok száma	70 337 rekord	203 621 rekord

Állományvédelem

	2025. évi terv	2025. december 31.
kötetés és előkészítés	110 kötet	94 kötet
iratrestaurálás	6 kötet, 8,93 m ² térkép és tervrajz, 1065 fólió	5 kötet, 43,1 m térkép és tervrajz, 820 fólió, 6 oklevél, 8 fénykép
konzerválás	3,68 ifm/219 m ² tervrajz, 22.719 fólió irat, 155 db.	11205 db fólió; 129 db térkép (85,6 m ²); 768 terv

	térkép, 25 db. kötet, 1.190 fotó, 16 db. fotóalbum	(332,4 m ²); 255 db fotó; 27 db album; 272 db üvegnegatív; 15 db grafika (17,3 m ²); 1 db tárolóeszköz; 22 db kötet
digitalizálás	853 298 felvétel, 3123 terv és térkép, 5881 fénykép	1 301 754 felvétel, 5790 terv és térkép, 8964 fénykép
tömeges konzerválás (savtalanítás)	15 000 fólió	Elmaradt.
digitalizált állományok ellenőrzése	1 545 918 felvétel	1 815 765 felvétel
mikrofilmezés	100 000 felvétel	192 736 felvétel
mikrofilmezett állományok ellenőrzése	100 000 felvétel	192 736 felvétel

Tudományos tevékenység

	2025. december 31.
tudományos (PhD, DSc) fokozattal rendelkezők száma	26 fő
egyéni tudományos munkát végző munkatársak tudományos tevékenysége	51 folyóiratcikk; 22 tanulmány, könyvrészlet; 23 kiadásra váró kézirat, 2 önálló kötet; 5 konferencia közlemény, 139 előadás; 15 lektorálás, illetve opponencia.

Közművelődés

a BFL rendezvényeinek a száma	46 rendezvény (saját és partnerrel közös)
a BFL kiállításainak a száma	2 kiállítás
látogatószám rendezvényeken, kiállításokon	10 000 fő
a BFL kiadványainak a száma	4

Oktatási tevékenység

levéltár-pedagógiai foglalkozások száma	42
levéltár-pedagógiai foglalkozásokon részt vevők száma	885

2. Budapest Főváros Levéltára 2025. évi szakmai munkabeszámolója munkaterületenkénti bontásban

2.1. Kutató- és ügyfélszolgálat

A BFL üzemelteti évek óta az egyik leglátogatottabb levéltári kutatótermet Magyarországon. A kiadott kutatási engedélyek száma 2025-ben is meghaladta az ötezet, a leadott kutatói kérések száma pedig tavaly első alkalommal túllépte a 15 ezret. Ez egyértelműen az elmúlt évek növekvő tendenciájának folytatását jelzi. A BFL saját felhőrendszerében kerül sor a kutatók és az ügyfelek által megrendelt nagyobb méretű digitális másolatok kiszolgálására. A dedikált kutatói tárterületen 2025-ben

28 kutatói mappát hoztunk létre és összesen 134 mappa volt használatban, mindez a kutatások elektronikus útra terelődésének erősödését mutatja. A levéltári törvény változása következtében a Belügyminisztériumtól kell adatszolgáltatást kérnünk, ha a kutató nem rendelkezik a kutatást rendeltetésszerűen végző szerv támogató nyilatkozatával, a kutatandó iratban előforduló személyek halálának időpontja nem ismert és ezért nem állapítható meg, hogy a kutatásra kért irat kiadása adatvédelmi szempontból megengedhető-e? 2025-ban 19 alkalommal kértünk adatszolgáltatást.

A kutatók gördülékeny és magas színvonalú kutatótermi kiszolgálását a levéltár különböző szervezeti egységeiből mindösszesen 21 fő biztosítja a kutatószolgálati csoportvezető irányításával; a kutatók kiszolgálásához szükséges szakmai háttér folyamatos fenntartásához azonban gyakorlatilag a levéltár teljes állományának munkája szükséges – az iratórző főosztályok mellett napi szintű háttérfeladatokat látnak el a kutatószolgálat működtetésében az állományvédelmi főosztály, illetve az E-levéltári és informatikai osztály tagjai, valamint folyamatos támogatást nyújtanak a Gazdasági Igazgatóság munkatársai is.

Az előző évek tapasztalatai alapján a kutatószolgálat nyári zárvatartási időszaka 2025-ben is megvalósult, amely időszak alatt részben a kutatószolgálatot ellátó kollégák szabadságolására, valamint bizonyos irategyüttesek revíziójára került sor.

Az iktatott ügyfélszolgálati ügyiratok száma csökkent a 2023–2024-es adatokhoz (1887 db ill. 2027 db) képest, 2025-ben 1608 volt. A csökkenés oka sokrétű, egyrészt a tájékoztatás és a felkészültség magasabb szintjét bizonyítja, másrészt azt jelzi, hogy tavaly nem volt olyan kormányzati intézkedés, amely jelentősebb forgalmat generált volna. A személyes megkeresések száma az ügyfélszolgálaton csökkent 2024-hez képest: 1161 fő jelentkezett a tavalyi 1299 főhöz képest, ami 10%-os visszaesés, ugyanakkor ez a szám 396 volt 2022-ben. Ez egyrészt jelenti a BFL, illetve általában a levéltárak jelentőségének növekedését az állampolgári ügyintézésben, másrészt az intézmény ügyfélszolgálatának és áttételesen az iratórző és állományvédelmi főosztályainak növekvő munkaterhelését.

A kutatókat és kollégáinkat munkájukban kiváló szakkönyvtár segíti. A 2025. évben került sor a BFL szakkönyvtárának jogszabályban meghatározott ötévenkénti teljeskörű leltározására. A leltározott állomány 74.081 kötetet foglal magában. Tavalyi évben 681 db könyvvel, kiadvánnyal gyarapodott a könyvtár.

2.2. Gyűjtőterületi feladatok

A BFL gyűjtőterületi feladatai elsődlegesen a BFL illetékességébe tartozó közfeladatot ellátó szervek iratkezelésének ellenőrzéséhez, levéltárérett maradandó iratainak átvételéhez kapcsolódnak. Ennek keretében a BFL levéltárosi és állományvédelmi területen dolgozó munkatársai helyszíni szerveellenőrzéseken mérik fel az iratkezelés folyamatát, illetve az irattárak állapotát. Az ellenőrzések tapasztalatait dokumentáljuk. 2025-ban 68 illetékességi szervnél összesen 85 szervlátogatást terveztünk s számoltunk még mintegy 45 gyűjtőköri kiszállással (magánszemélyekhez, civil szervezetekhez). Végül 70 illetékességünkbe tartozó szervhez jutottunk el, 101 alkalommal. Gyűjtőterületen 45 szervezetnél, magánszemélynél jártunk 74 alkalommal, iratértékelés, levéltári iratátadás előkészítése céljából. Az ellenőrzött szervek jegyzékét az **1–2. számú melléklet** tartalmazza.

Továbbra is szoros figyelemmel kísértük a Fővárosi Törvényszék, illetve a Budapest Főváros Kormányhivatala Földhivatali Főosztálya őrzetében található nagy mennyiségű veszélyeztetett állapotú (penészfertőzött) maradandó értékű közirat helyzetét. A Kormányhivatal közbeszerzési eljárás keretében kb. 600 millió forintértékben kötött iratfertőtlenítési szerződést a nyertes vállalkozóval. A fertőtlenítés után az iratokat egy általuk megfelelőnek minősített zalaegerszegi raktárba szállítják, ahol még helyszíni szemlét nem tartottunk. A kapott tájékoztatás alapján a fertőtlenítés rendben megtörtént. Sajnos a Fővárosi Törvényszék esetében nem értünk el számottevő eredményt, a nem megfelelő körülmények közt tárolt iratok közül az októberi esőzés során a XI-XXII. Kerületi Ügyészség 2002-

2003-as, 2010-es büntető, illetve 2009-2015. évi igazgatási iratai áztak el, s mire értesítettek minket és kikergettünk a helyszínre, lehetetlenné vált a maradandó értékű akták leválogatása és megjelentek a penészfertőzés jelei is. A 2010-es büntető iratok kivételével így kénytelenek voltunk engedélyezni a kényszerselejtezési eljárást. Sajnos, az egyik legfontosabb jogbiztosító (és egyben maradandó) értékkel rendelkező bírósági és ügyészségi irattárak helyzete több más esetekben sem megfelelő, ami az egészségügyi szervek irattározásával kapcsolatban is igaz.

Az iratkezelés szabályszerűségét van hivatva biztosítani az egyes iratképzők iratkezelési szabályzatainak és irattári terveinek levéltári véleményezése, illetve egyetértési jog gyakorlása. 130 szervtől 134 esetben érkezett be iratkezelési szabályzat véleményezésre, az óvodáktól a polgármesteri hivatalokig. A Magyar Nemzeti Levéltárral közösen a rendőrségi (ORFK), a bírósági (BEISZ), és a büntetés-végrehajtási (BVOP) szervek iratkezelési szabályzatainak módosításának véleményezését végeztük el. A véleményezett **iratkezelési szabályzatok kimutatását az 5. sz. melléklet** tartalmazza.

Egyértelmű kormányzati szándék az elektronikus iratkezelés térnyerésének erősítése. Ugyanakkor a BFL illetékességébe tartozó nagy központi iratkezelő rendszerek továbbra sem képesek és belátható időn belül – informatikai fejlesztések hiányában – nem is lesznek képesek szabványos levéltári átadás lebonyolítására. „Gombnyomás”, azaz elektronikus archiválás helyett „barkácsolásra”, a jobb híján kért formátumok (xml, xls, pdf) vizsgálatára, az érintett szervekkel való hosszas egyeztetésre vagyunk kényszerítve. Külön gondot okoz a központosított iratkezelő-rendszereket működtető pl. jogszolgáltatási szervek közül a BFL illetékességébe tartozók elektronikus iratanyagának le- és szétválasztása, pontosabban ennek megkövetelése és elérése a központi rendszert kezelő – a problémát nem értő vagy érteni nem akaró – vezetőktől. Ilyen eset volt a Fővárosi Ítéltábla esete, ahol nem tudták a lezárt, deklaráltan hiteles iktatókönyvi állomány az előírt módon átadni, így ennek hiányában a BFL nem vette át az átadni tervezett, az elektronikus állományhoz tartozó, papíralapú iratokat sem. Alapvetés és egyben jogszabályi előírás, hogy az iratokat segédleteikkel együtt kell átvenni, különben a megkeresések, kutatások csak igen nagy erőfeszítésekkel bonyolíthatóak le. Amíg az elektronikus segédleteket az előírt formában a szerv nem képes előállítani, addig a levéltár az iratokat sem tudja őrizetbe átvenni. Egyelőre még csak az elektronikus irattári segédletekről, lajstromokról van szó, azonban hamarosan fel fog vetődni az elektronikus akták selejtezésének és levéltárba adásának kérdése is. Míg a BFL erre felkészült, addig az iratképző szervek véleményünk szerint nem képesek a feladat végrehajtására.

Az utóbbi évek jogszabály-változása – a közfeladatot ellátó szerveknél az évi egy alkalommal történő kötelező iratselejtezés előírása – az iratselejtezési jegyzőkönyvek számának emelkedését jósolta, de ez nem következett be. 115 szervtől 468 jegyzőkönyv érkezett be, ebből 163 egy szervtől, a BRFK-tól. A valamely előre nem látható (bár az áldatlan tárolási körülmények miatt sokszor megjósolható) esemény (csőtörés, árvíz stb.) következtében visszafordíthatatlanul károsodott iratanyag kényszerselejtezése során folytattuk az előző években kialakított szigorú gyakorlatot, azaz minden esetben állományvédelmi szakértővel kiegészült kiszálláson győződünk meg károsodás mértékéről, s magát a jóváhagyást szigorú szakmai és adatvédelmi feltételek teljesülésétől tesszük függővé. A **szervek selejtezésére vonatkozó kimutatást a 3-4. melléklet** tartalmazza.

2025-ben a BFL mintegy 500-550 iratfolyóméternyi (ifm) iratanyag átvételével számolt, végül összességében 504,43 ifm papíralapú maradandó értékű iratanyag, valamint 85681 MB elektronikus irat került levéltári őrizetbe. Részleteiben: illetékességi szerveinktől 455,21 ifm iratanyagot vettünk át, valamint 17 db dvd-t, 37 db tervet és 85547 MB elektronikus iratot. Gyűjtőkörből 43,68 ifm iratanyagot, 1 db tervet, 25 db térképet, 194 db fotót, 156 db audio kazettát, 44 db mozgófilmet. 27 db cd-t, 47 db floppy lemezt és 134 MB elektronikus iratanyagot vettünk át ajándékozás vagy vásárlás útján. 5,54 ifm iratanyag letétként került a levéltárba.

A tervezett jelentősebb iratátvételek között elmaradt Budapesti Rendőrfőkapitányság helyszínelési fotónegatívainak átvétele, amely mintegy 25 ezer felvételt foglal magába. A BRFK kereste meg levéltárunkat az átadással, de a 2025-ös évben az előkészítést a kapitányság munkatársainak nem sikerült

befejezni. Az év során folytattuk az Óbudai Egyetem Ybl Miklós Építéstudományi Karával a BFL-ben őrzött építészeti tervek alapján a hallgatók által készített digitális épületmodellek, valamint Kortárs Építészeti Központtal a Budapest 100 során keletkezett digitális épületleírások és fotódokumentációk átvételével kapcsolatos együttműködést. A már korábban megvalósult átvételek tanulságait is figyelembe véve az elmúlt évben zárult City Memories-projekt keretében alakították ki kollégáink ezen iratanyagok átvételének és archiválásának rendjét. A City Memories keretében elkészült módszertani anyagot továbbfejlesztve tartottunk közös referátumot egy nemzetközi konferencián.¹⁰

Egyre inkább élő probléma az átvett elektronikus iratok archiválásának, felhasználásának a kérdésköre. Az építészeti tervdokumentáció speciális szoftverek (pl. a Graphisoft által fejlesztett Archicad) felhasználásával készül, s az így létrejött fájl levéltári környezetben nem tekinthető meg, a fájlba kódolt jellemzően térbeli adatok nem hasznosíthatók. A szabványos fájlformátumok (pl. pdf) használata pedig jelentős adatvesztéssel jár együtt. Az ügyben az Óbudai Egyetemmel és egyes együttműködésre nyitottak tűnő tervező irodákkal is felvettük a kapcsolatot, nyáron pedig kiderült, hogy a MÉM MDK is ezzel kíván foglalkozni és nyitott közös projektre. Egy megbeszélés keretében a vizsgálandó kérdéseket és a lehetséges partnerek körét igyekeztünk összehangolni, de az általuk vállalt lépésekre eddig nem volt kapacitásuk.

Az elmúlt évben több, elvi szinten rendezetlen gyűjtőterületi kérdés is felszínre került. Ezek közül már a 2024-es munkabeszámolóban is említésre került a rendszerváltást követően visszaállított magánközjegyzői iratok illetékességének kérdésköre. Az 1990-es években és a 2000-es évek elején keletkezett, közjegyzők által tárgyalt, így magániratot képező – a Fővárosi Törvényszék pinchelyiségében őrzött - budapesti hagyatéki ügyek megmentése érdekében a BFL évek óta erőfeszítéseket tesz, ám ez mindmáig eredménytelen maradt: változatlanul fel kell hívni a figyelmet a jogi szabályozás következtében előállt illetékességi probléma megoldására. A BFL csak 1991-ig, az addig fennállt állami közjegyzői irodák által keletkeztetett hagyatéki ügyeket tudja átvenni, ám a Fővárosi Törvényszék az iratanyag előkészítésére régóta nem képes megfelelő forrást és munkaerőt fordítani.

A gyűjtőterületi munka másik szegmense az úgynevezett gyűjtőköri tevékenység. Ennek keretében az illetékességi körön kívül eső, de Budapest területére vonatkozó források feltárása és megőrzésének elősegítése a célunk. Az elmúlt években mind közvetlenül, mind aukciókon keresztül kerültek értékes iratgyűjtések a BFL gyűjteményébe. Ezt a tevékenységünket 2025-ben is kiemelt figyelemmel folytattuk. Jelentősége miatt kiemelendő a műemléki felújítások, rekonstrukciók terén is aktív, felszámolás alatt álló Ybl Tervező Kft. maradandó értékű anyagának iratmentés jellegű átvétele.¹¹ Árveréseken, vásárlás útján is több érdekességet sikerült megszerezni, pl. budafoki és kőbányai pincerendszerek felméréseit és budafoki barlanglakások lakónyilvántartó könyvét, a Lechner családra vonatkozó értékes fotóalbumot vagy Budapestre és környékére vonatkozó szovjet katonai térképeket. Őrizetünkbe kerültek többek közt Siklós Mária építész színháztervei, Agárdi Péter irodalomtörténész, a Rákoskerti Polgári Kör iratai iratgyűjteménye

2025-ben is folytatódott a BFL gyűjtőterületi munkáját segítő gyűjtőterületi koncepciók készítése. Elfogadásra került a Fotótár átalakításával kapcsolatos rendezési tervezet. Intézményen belül elfogadást nyert a gazdasági szervek maradandó értékű iratainak feltárására és átvételére vonatkozó koncepció. Elkészült a szociális intézmények maradandó értékű iratainak gyűjtésére vonatkozó koncepció tervezete, véglegesítése 2026-ra várható.

¹⁰ Sipos András - Telek Ágnes - Horkai András: Archiving 3D Digital Reconstructions: a Collaborative Approach to Cultural Heritage Preservation. In: Szakál Anikó (szerk.): 19th IEEE International Symposium on Applied Computational Intelligence and Informatics, SACI 2025 Proceedings. Danvers (MA) Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE), pp 291-296. (2025) (Proceedings - International Symposium on Applied Computational Intelligence and Informatics, SACI 2833-9010 2765-818X)

¹¹ <https://www.eleveltar.hu/digitalis-tartalom?source=bflscope&ref=bflscope::7016933>

A gyarapított iratok jegyzékét a 6–7. számú melléklet tartalmazza.

2.3. Rendezés, raktárrendezés

Az iratórzo főosztályok egyik fő szakmai feladata a levéltár őrizetében lévő iratanyag rendezése és segédletezése. A két munkafolyamat a gyakorlatban nemigen választható el egymástól, hiszen minden rendezési munkát követve, illetve azzal párhuzamosan folyik az iratanyag segédlettel történő ellátása. A rendezési feladatok egyúttal szorosan összefüggenek a digitalizálási tevékenységgel, valamint a levéltár közművelődési (kiállítások, kiadványok készítése) és digitális tartalomszolgáltatási tevékenységével, mivel ezek megvalósíthatósága is a rendezési munkák folyamánya. A rendezési munkákat megelőzően kötelező rendezési tervet készíteni, amely a rendezés és az esetleges selejtezés elveit, az elkészítendő segédlet és a munkafolyamat leírását tartalmazza.

Alapszinten rendezzük azokat az iratanyagokat, amelyeket a levéltárba történő beszállítást követően további irategységekre (fondokra, állagokra) kell osztani. 2025-ben összesen 28,70 ifm alapszintre történő rendezést terveztünk, e téren végül 71,98 ifm iratanyag rendezésére került sor, közte a Szent Imre és Szent László kórház irataival. Az átvett magániratok - vegyes jellegűknél fogva – általában alapszintű rendezést is igényelnek.

Középszintre 513,26 ifm rendezését terveztük, más munkafeladatok miatt ebből 292,47 ifm rendezését végeztük el, köztük a III. kerületi Nép Ellenőrzési Bizottság iratait, a Budapesti Testnevelési és Sporthivatal iratait, a Fővárosi Bíróság elnöki iratait. Középszintű ellenőrző rendezést 655,87 ifm iratanyagban terveztünk, megvalósult 444,24 ifm lett, legnagyobb rendezett fondok az Építési Ügyosztályok tervtára és a Fővárosi Bíróság büntetőperes iratai voltak. 31,07 ifm iratanyag került továbbrendezésre és 3,2 ifm kiegészítő rendezésre. A nem tervezett munkafeladatok közé tartozik Budapest és Környéke Lakásügyi Kormánybiztosa 2024-ben, egy Kossuth-téri lakás falaiból előkerült iratanyagának rendezése és feldolgozása, mely prioritást élvezett.¹² A lakások adatszolgáltatási íveiben szereplő lakások és a velük kapcsolatban lévő személyek adatbázisának építése (617 ügyrekord és 1227 személyrekord), scope-ba töltése és a képanyag publikálása az e-levéltári rendszerben megtörtént, így már a teljes anyag online kutatható és az iratokban előforduló lakásokra, személyekre lehet keresni.¹³ A középszinten rendezett iratanyagok esetében kialakításra kerül az adott irategyüttes belső rendje, így az elkészült segédletek alkalmasak a kutató- és ügyfélszolgálati kérések kielégítésére.

A BFL-ben az adatbázisépítés, illetve az ezzel összefüggő digitalizálás (és a 2025ös év végeztével kivezetésre került mikrofilmzés) a középtávú stratégiai fejlesztési tervben foglaltaknak megfelelően prioritást élvez a feldolgozó munka során. Ennek megfelelően nagy hangsúlyt fektetünk irataink darabszintű rendezésére, amely előfeltétele a fenti munkák elvégzésének. 2025-ben 108,71 ifm iratanyag, valamint 475 719 fájl darabszintre történő rendezését terveztük, emellett mintegy 98,93 ifm darabszintű ellenőrző rendezést. Más feladatok előtérbe kerülése okán darabszinten végül 56,66 ifm darabszintű és 123,95 ifm darabszintű ellenőrző rendezése sikerült (többek közt Budapest Főváros V. kerületi Tanács Végrehajtó Bizottsága Műszaki Osztály iratai, a Pest Megyei Cs. Kir. Törvényszék iratai, a Budapesti Ügyvédi Kamara iratai, építési Ügyosztályok Tervtára iratai), illetve 457 096 fájl (1097161 MB terjedelemben) darabszintű rendezése történt meg. Az elektronikus iratok közül kiemelendő a budapesti ingatlanok tulajdoni lap tervezetei (155 359 fájl), illetve Budapest főpolgármesterének iratai (94 924 fájl) darabszintű rendezése. Befejeződött a Budapest Gyógyfürdői és Hévízei Zrt. és jogelődjei iratanyagban található több mint háromezer diafelvétel feltárása és jegyzékelése, amely a 2026. évi digitalizálás alapjául szolgál.

¹² <https://bparchiv.hu/1944-es-dokumentumok-a-falak-mogul/>

¹³ <https://www.hungaricana.hu/hu/adatbazisok/leveltari-iratgyujtemeny/lakas-adatszolgáltatasi-ivek-adatbazisa/>

Folytattuk az elmúlt években megkezdett állományrevíziót a BFL legkutatottabb iratanyagában, az Építési Ügyosztályok Tervtárában (HU BFL XV.17.d.329) melynek eredményeként helyreállításra került az iratok gyakori használat miatt olykor megbomlott rendje. Összesen 1078 dobozt (129,36 ifm) néztünk át, ezzel egyidejűleg 31206 leírási egység revízióját a LNyR-ben is elvégeztük. Sor került a kerületi eljáróságok anyagainak teljes raktári revíziójára a jegyzékek és a raktári egységek teljes körű összevetésével. Folytatódott a Térképtár szisztematikus állományrevíziója az eredeti és digitális állományok összevetésével, a jegyzékek véglegesítésével és LNyR-be való betöltésével.

Ezenfelül folytatódott a IV. iratórzó főosztály állományában az elmúlt években megkezdett tételes állományrevízió, amely magában foglalja a fondossziék ellenőrzését és az elektronikus nyilvántartások szükséges aktualizálását is. A 2025. évi szakfelügyeleti ellenőrzés is erre a területre, illetve a naplókra fókuszált, az elkészült jelentés a BFL-beli feladatellátást kifogástalannak minősítette.

A közép- és darabszinten rendezett iratanyag végleges helyére történő elhelyezése során 2025-ben 302,21 ifm iratanyag, 984 fotó, 234 tervek mozgatására került sor.

Az óvatosságot igénylő levéltári selejtezésre 117,32 ifm levéltári anyagban került sor, kiselejtezésre és megsemmisítésre került 28,2 ifm.

A különböző szintű **rendezésre és selejtezésre kerülő iratanyagok felsorolását a 8–17. számú melléklet** tartalmazza.

2.4. Hagyományos és adatbázis alapú segédletkészítés

A rendezésekkel párhuzamosan kerül sor az irategyüttesek segédletekkel történő ellátására. A hagyományos segédletek közül az úgynevezett raktári nyilvántartások készítése szerepelt a munkatervben. 732,38 ifm iratanyaghoz terveztünk raktári nyilvántartást, végül 458,16 ifm-hez végleges, 36,14 ifm-hez ideiglenes raktári nyilvántartás készült.

A középtávú stratégiai fejlesztési tervnek megfelelően tavaly is kiemelt feladatként kezeltük a nyilvántartási és kutatási célból egyaránt fontos fond- és állagismertető készítését és a Levéltári Nyilvántartó Rendszerben (LNyR) történő rögzítését. Ebben az évben 66 fond, illetve állag esetében 770,28 ifm iratanyaghoz terveztük fond- és állagismertető megírását, ami 51 fond (433,29 ifm) esetében valósult meg, valamint készült fond- és állagismertető összesen 7 fondban őrzött 2162 fotóhoz.

A BFL több mint két évtizedes tapasztalatokra építve előtérbe helyezi az adatbázis alapú segédletek készítését. Adatbázisainkat 2015 óta adatbázis-építési utasítás alapján építjük. Az iratalapú adatbázisok mellett készítünk személyalapú adatbázisokat (archontológia), elsősorban a tanácsi és pártiratokból. 2025-ben mintegy 70 ezer rekordot terveztünk rögzíteni, végül 131,87 ifm iratanyag mélyebb szintű kutatását elősegítő 203 621 rekord készült el.

Tekintettel a hagyatéki ügyintézés kiemelkedő volumenére, a legfontosabb eredménynek az állami közjegyzői irodák hagyatéki névmutatói névanyaga adatbázis-építésének befejezése és ellenőrzésének megkezdése tekinthető. Ennek keretében 2025-ben 76 300 rekordot vittünk fel és 47 600 rekordot ellenőriztünk. Ez utóbbira az ügyintézés hitelessége miatt is szükség van.

Emellett a Pesti Központi Kerületi Bíróság valóperes iratait érintően, ugyancsak ügyfélszolgálati hatékonyságot növelő céllal készült adatbázis-építés és ellenőrzés; ezen túl pedig a bírósági elnöki; az ügyvédi kamarai személyi és fegyelmi ügyeket; a régi pest-budai városi anyagot illető adatrögzítés emelhető ki e sokrétű és számos levéltári állagot, sorozatot felölelő területen.

Folytattuk az oktatási adattár, illetve az ipari tanulók anyakönyvi lapjainak rendezésével együtt a segédlet készítését, amelyek nagy segítséget jelentenek az ügyfeles megkeresések során. Folytatódott a Budapest Angyalföldi Állami Elme- és Ideggyógyintézet elmebeteg kórrajzaihoz készülő segédlet építése és adattár készült a Magyar Királyi Gyermekmenhely segédlet nélküli törzslapjaihoz.

Valamennyi segédletünket – beleértve az adatbázisokat is – rögzítjük a Levéltári Nyilvántartó Rendszerben (LNyR). Megjegyzendő, hogy nemcsak a fondtörténetek, hanem a magániratok esetében

az iratértékelések is betöltésre kerültek a scopeArchivba. Az adatbázisaink adatvédelmileg nem érintett rekordjainak többsége megtalálható a Hungaricana oldalán, ahol összetett keresési lehetőségekkel, részben a Budapest Időgép¹⁴ felületéhez való csatlakozással szolgálják a kutatókat.

Meg kell ugyanakkor említenünk az adatbázisaink és a hozzájuk kapcsolódó digitalizált anyagok közzétételét nehezítő körülményeket is. Ezek egyrészt jogi – adatvédelmi szempontok jelentős munkaidőráfordítással járó egyedi vizsgálata–, másrészt infrastrukturális akadályok. Utóbbiak között ki kell emelnünk, hogy az OSZK által fenntartott Hungaricana Közgyűjteményi Portál, amelyen mind a Budapest Időgép alkalmazás, mind a közzétett adatbázisaink és digitális tartalmaink (mintegy 4 millió felvétel!) megtalálhatók, az Elektronikus Levéltári Rendszer korábbiakban bemutatott üzemeltetési problémáihoz hasonló gondokkal küzd. Online szolgáltatásaink folyamatos és biztonságos elérésének biztosításának lehetőségével is foglalkozni kellett és fenntartói támogatással mind az elektronikus levéltár BFL elemeinek, mind a Hungaricana BFL-beli publikációs felületének megújítását is célul tűztük ki, melyet korábban részletesen említettünk.

A segédletezésre kerülő iratanyagok felsorolását a **18–22. számú melléklet** tartalmazza.

2.5. Állományvédelem, digitalizálás

Az állományvédelem területén megkülönböztethetjük a hagyományos értelemben vett restaurátori tevékenységet, illetve a tömeges digitalizálást és az ehhez szükséges állományvédelmi beavatkozások (pl. konzerválás) körét, valamint a megelőző állományvédelmet. A BFL-ben mindhárom terület hangsúlyos szerepet kap. 2025-ben fontos eredmény volt, hogy elkészült az intézmény 2025-2029 közötti állományvédelmi stratégiája.¹⁵

2.5.1. Megelőző állományvédelem

A BFL Állományvédelmi főosztályának feladata az iratörző főosztályokkal és a műszaki osztállyal szoros együttműködésben a raktári klimatikus értékek monitorozása, megfelelő szinten tartása. Az épület tervezésekor a raktárak kialakítása úgy történt meg, hogy a hőmérsékleti és páratartalomértékek állandóságát a gépészeti berendezések (fűtés, hűtés, légcserre) folyamatos működése biztosítja. A Levéltári Kollégium által elfogadott *Levéltári állományvédelmi ajánlás*¹⁶ az éves hőmérsékleti tartományt 14–25 °C közötti, a relatív páratartalmat pedig 40–55% közötti értékben határozta meg (a napi ingadozás megengedett mértéke 2 °C és 3%). A 2023-ban lezajlott energetikai korszerűsítés érintette a raktárakat kiszolgáló gépészeti berendezéseket is, ugyanakkor elmaradt a raktárakat kiszolgáló légtechnikai gépházak felújítása. A korábbi tapasztalataink szerint az elavult, elhasználódott légkezelők jelentősen hátráltatták az energetikai beruházás során telepített új raktári klímaberendezések hatékonyságát, különösen a nyári időszakban. 2024-ben próbaképpen egy légkezelő felújítását valósítottuk meg, melynek tapasztalatai azt mutatták, hogy a hatékony működtetés elengedhetetlen feltétele a 24 légtechnikai berendezés felújítása. A tavalyi évben fenntartói támogatással került sor 9 db berendezés felújítására 10.717.240 Ft + ÁFA értékben. Ebből 7 db nagyobb teljesítményű, 2 db kisebb teljesítményű kalorifer csere volt. 2026-ra a 13 db fennmaradó berendezés felújítását is beterveztük.

A megelőző állományvédelem körébe vehetjük a BFL őrizetében lévő fotók és audiovizuális anyagok felmérésének folytatását, illetve megkezdését. A fotóanyagok felmérése tekintetében a családi és személyi fondokban (XIII és XIV fondfőcsoportok) őrzött állományok felmérése az elmúlt években szisztematikusan megtörtént, ennek tapasztalataira építve terjesztettük ki a felmérést a BFL-ben őrzött állomány egészére bevonva a felmériendő iratok körébe az audiovizuális hordozóanyagokat is. A

¹⁴ <https://www.hungaricana.hu/hu/budapest-idogep/>

¹⁵ chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://bparchiv.hu/wp-content/uploads/2025/12/10616_2025_BFL_Allomanyvedelmi-es-digitalizalasi-strategia-2025-2029.pdf

¹⁶ <https://mnl.gov.hu/mnl/ol/ajanlasok>

felmérés 2025-ben megtörtént, kiértékelése 2026-ra húzódik át. Célunk az érintett iratanyag mennyiségi és minőségi (típusonkénti) megismerése és a szükséges állományvédelmi beavatkozások (kiemelés, speciális raktári körülmények biztosítása, digitalizálás) meghatározása, ütemezése. Elkészült ugyanakkor a Fotótár átalakításával kapcsolatos rendezési tervezet, mely alapján a tervszerű munka 2026-ban megindulhat.

2.5.2. Iratrestaurálás

Az egyedi dokumentumok restaurálása során nagy élőkészítésként beavatkozást végzünk az adott irat megmentése érdekében. Ezt elsősorban kiemelkedő értékű iratok esetében, illetve az intézményi kiállításokhoz kapcsolódóan végezzük. 2025-ben 820 fólió, 6 oklevél, 1 grafika, 3 térkép és 131 terv és 8 könyv restaurálása történt meg. Konzerválásra került 11205 fólió, 129 térkép, 768 terv, 255 fotó, 27 album, 272 üvegnegatív, 15 grafika, 22 kötet.

A BFL restaurátorműhelyében lehetőség van a tömeges restaurálásra is az úgynevezett savtalanítási eljárás keretében, amely végzésére az ország levéltáraiban rajtunk kívül csupán az Állambiztonsági Szolgálatok Történeti Levéltárában állnak rendelkezésre megfelelő eszközök. Az elmúlt években (2020, 2022, 2023) savtalanítási feladatokat a Kulturális és Innovációs Minisztérium céltámogatása segítségével tudtunk megvalósítani. Jelenleg egy járatásra, cca. 15-20 ezer fólió savtalanítására van alapanyagunk. Ennek felhasználását 2025-ben terveztük, de a munka végül 2026-ra húzódik át. **26. sz. melléklet.** A restaurálásra előkészítendő, illetve restaurálandó iratanyagok felsorolását a **23–25. számú melléklet**, a köttetésre került kötetek felsorolását a **27-28. sz. melléklet** tartalmazza.

2.5.3. Digitalizálás

A BFL támaszkodva az állományvédelmi főosztály keretében kialakított digitalizáló műhelyre 2013 óta végez tömeges digitalizálást. Ennek eredményeképpen 2025 év végével az intézmény nagyságrendileg több, mint 20 millió digitális felvételt őriz. Ezzel a BFL az ország egyik legnagyobb digitális adatvagyonával rendelkező közgyűjtemény.

A digitalizálásra történő előkészítés során az iratörző főosztályok munkatársai a levéltárszakmai feladatok mellett elvégzik a kifejezett restaurátori szaktudást nem igénylő állományvédelmi feladatokat is az állományvédelmi szakemberek folyamatos támogatása mellett. A digitális állományokhoz minden esetben adatbázis készül. A 2025-ös évben több, mint 850 ezer digitális felvétel elkészítését terveztük, valamint 3123 nagyméretű terv, térkép, illetve 5881 fénykép, 46 mozgófilmfelvétel (filmtekercs és videokazetta) és 512 hangfelvétel (audiokazetta) digitalizálását. A beszámoló évében az osztály munkatársai különösen jól teljesítettek, összeségében 945 762 digitális felvétel készült el, a könyvszkennerek, a lapszkennerek segítségével. A mikrofilm-szkennel 291 404 digitális felvétel készült el. Elkészült 5790 térkép, tervrajz, 8964 fotó került digitalizálásra és a fotózva digitalizálás eljárással 49834 felvétel készült el. Mindemellett 456 db audio-kazetta és 188 db video kazetta került digitalizálásra. Összeségében 1 301 754 digitális felvétellel bővült a BFL állománya.

Fontos munkafolyamat a digitalizálást követő ellenőrzés, amelyet az állományvédelmi főosztály munkatársai (minőségi, technikai paraméterek), illetve az iratörző főosztályok munkatársai (minőségi paraméterek, mappásítás) végeznek el, az elkészült 1 301 754 felvétel ellenőrzése is sikeresen megtörtént.

A tavalyi évben tovább folytattuk a 2024 januárjában megkezdett projektünket, Budapest Székesfőváros Árvászekének iratai, Ügyviteli iratok (IV.1411.b) összesen 447 doboznyi 1873 és 1919 között keletkezett állományának digitalizálását, amelynek célja, hogy a jelentős kutatóforgalmat generáló, de kifejezetten rossz fizikai állapotban lévő irategyüttes egésze digitális formában legyen kutatható, az eredeti példányokat kivonhassuk a kutatás alól. A több évre tervezett projekt a tervszerű- és az igény szerinti (on-demand) működés/digitalizálás szempontjait igyekszik egyeztetni úgy, hogy közben az

szűkebb értelemben vett állományvédelmi elvek se szenvedjenek csorbát. A rossz állapotú iratanyag esetében az eredeti tervszerű állományvédelmi előkészítésével igyekszünk elébe menni a felhasználói igényeknek, az ezek mellett jelentkező kéréseknek pedig soron kívüli beavatkozásokkal és digitalizálással teszünk eleget. 2025-ben, a munkatervben előirányzott mennyiséget némileg meghaladva, 107.500 oldal (11,06 ifm) előkészítése történt meg, ebből 84.500 oldal a külön pénzforrással támogatott szisztematikus előkészítés keretében, a többi kutatói kérés alapján és így összesen 112.673 felvétel készült. A felvételek ellenőrzése és a BFL archív tárolórendszerébe, a dtarba (digitális tárba) helyezése megtörtént. Ennek köszönhetően a projekt keretében digitalizálandó állomány (1873–1919) 66 %-a elő van készítve, és 39 %-ának digitalizálása is megtörtént. A felvételezés előkészítése során 1159 fólió iratanyag került konzerválásra.

Folytattuk a régi pesti hagyatéki iratok (IV.1202.cc) adatbázissal ellátott részének digitalizálásra való előkészítését. A tervezett mennyiséget jóval meghaladva, 5,74 ifm (33733 pagina) készült el. A budai hagyatéki iratok (IV.1002.z) adatbázisban történő feldolgozásának megkezdésével párhuzamosan az iratok digitalizálásra való előkészítését is elvégeztük mintegy 10150 pagina mennyiségben. A Forum Hungaricum digitális közfoglalkoztatási program keretében 9,24 ifm terjedelemben megtörtént az V. és a VI. kerületi telekkönyvi betétek digitalizálásra előkészítése.

A digitalizálásra előkészített, a digitalizált, illetve a digitalizálást követően ellenőrzött iratanyagok felsorolását a 29–38. számú melléklet tartalmazza.

2.5.4. Mikrofilmezés

A hazai levéltárak közül éveken át egyedülálló módon folytattuk az évtizedekkel ezelőtt megkezdett állományvédelmi célú mikrofilmezési programunkat. Az eszközpark elavulása, illetve a nyersanyagköltségek végletes megemelkedése miatt úgy döntöttünk, hogy új nyersanyagot már nem szerzünk be, csak a készleteket használjuk el a már elkezdett irategyüttesek mikrofilmezésével. A 2025-ben elkészült 192.736 felvétellel (melyet szinte kizárólag a Budapesti Népügyészség büntető iratai mikrofilmezése tett ki) készleteink kifuttatásra kerültek és ezzel lezárult a BFL több évtizedes mikrofilmezési tevékenysége. Jelenleg 29 919 tekercs biztonsági mikrofilm negatívot őrzünk, amin 27.790 679 felvétel található. Egy megközelítőleg hat évtizedes korszak lezárult, ez az anyag már csak kivételes esetben gyarapszik tovább.

A 2025-ben **mikrofilmezett iratanyagok felsorolását a 41. számú melléklet** tartalmazza.

2.6. Digitális szolgáltatásaink fejlesztése

Budapest Főváros Levéltára a hazai közgyűjteményi digitalizáció meghatározó intézménye. Levéltárunk 1998 óta folytatja tervszerűen digitalizálási programját, amelynek eredményeként jelenleg több, mint 20 millió digitális felvétellel rendelkezik, ebből több, mint 4 millió az interneten is kutatható. Adatvédelmi szempontból közzé tehető digitális állományaink döntő többségét jelenleg a Hungaricana Közgyűjteményi Portálon keresztül érheti el az érdeklődő közönség. A Hungaricana Közgyűjteményi Portálon elérhető tartalmak bővítését, illetve az ezen található Budapest Időgép folyamatos fejlesztését kiemelt feladatnak tartjuk, a portál fenntartásának feloldhatatlannak tűnő finanszírozási nehézségei miatt azonban egy saját, Budapestiana portál fejlesztése irányába indultunk el a 2025-ös évben, melyről már szót ejtettünk.

Digitális szolgáltatásaink nem elhanyagolható részét képezik tematikus honlapjaink, amelyek közül különösen az építészeti tematikájú oldalak jelentősek egy-egy építész életművének teljességre törekvő bemutatásának szándéka okán (Ybl Miklós Virtuális Archívum – ybl.archivportal.hu, Lajta Béla Virtuális Archívum – lajta.bparchiv.hu, Lakás-Történet – habitation.archivportal.hu, Széttépett esztendők – holocaust.archivportal.hu, Kós Károly Virtuális Archívum – kos.bparchiv.hu). Ezek egy

keretrendszerben, Drupal8 platformon üzemeltek, azonban verzióváltás miatt szükségessé vált az oldalak frissítése Drupal10 platformra, amelyre 2025 év elején került sor.

2.7. Elektronikus levéltári feladatok

Az E-levéltári és Informatikai Osztály feladata az intézmény szakmai munkájának háttértámogatása, azaz az informatikai eszközpark üzemeltetése mellett az e-levéltári rendszer BFL oldali működtetésének támogatása. Informatikai feladat az elkészült segédleteknek és adatbázisoknak a formai ellenőrzése, egységesítése, a Levéltári Nyilvántartó Rendszerbe történő betöltésében való közreműködés. Az Elektronikus Levéltári Rendszerrel kapcsolatban felmerült problémákat és feladatokat a kiemelt szakmai feladatok között már részletesen bemutattuk.

Évek óta igyekszünk a szervektől mind több e-iratátvételi mintaprojekt lebonyolítását elősegíteni. 2023-ban lezajlott a BFL első, egyes típusú, azaz szabványos elektronikus iratátvétele a BKK Zrt.-től. Az átvétel tapasztalataira építve még 2023 év végén kialakításra került a jogszabályok által előírt elektronikus iratátadás-átvételi megállapodás mintaszövege. A szabványos elektronikus iratátvétel 2024-ben is folytatódott a Fővárosi Vízművek Zrt. és jogelődjei irataival, 2025-ben az átadók hajlandóságának hiánya miatt egyes típusú iratátvételre sajnos nem került sor.

2.8. Tudományos tevékenység

A BFL munkatársai közül 79 fő (61%) van tudományos munkakörben foglalkoztatva. Közülük 2025-ra összesen 44 fő nyújtott be egyéni tudományos tervet, amelynek megvalósítására kiadványnapot vehetnek igénybe. Doktori (PhD) fokozattal jelenleg 28 fő rendelkezik az intézmény dolgozói közül (egy fő szerzett fokozatot 2025-ben). Ezzel a BFL nem csupán a levéltárak és a közgyűjtemények között, hanem a történettudománnyal foglalkozó intézetek között is kiemelkedő helyet foglal el. Az intézmény doktori fokozattal rendelkező munkatársai hivatalból tagjai a 2018-ban létrehozott Tudományos Tanácsnak, amely a BFL tudományos tevékenységével összefüggő stratégiai kérdések megvitatására, döntéselőkészítésre szolgál.

Az intézményi tudományos tevékenység fókuszában Budapest főváros történetének modern szemléletű feldolgozása áll. Ezt a célt szolgálja a BFL kiadványpolitikája (Budapest történetével foglalkozó történések vonatkozó tanulmányainak kötetbe rendezése; a BFL munkatársainak tollából született doktori disszertációk, monografikus feldolgozások közzététele, valamint forráskiadványok megjelenítése), de ugyanezre mutat például az intézményben folyó adatbázis-építés is. A BFL mint tudományos műhely másik fontos szerepe, hogy összefogja a magyar és tágabb értelemben a közép-európai város-történeti kutatásokat. Ezt a célt szolgálják a kétfévente megrendezésre kerülő Magyar Várostörténeti Konferencia, illetve az elsősorban ezek anyagából összeállított Urbs – Magyar Várostörténeti Évkönyv megjelenítése, valamint újabban a Fiatal Várostörténészek Konferenciájának megrendezése.

A BFL munkatársainak nyújt lehetőséget kutatási témájuk egymással és a szélesebb közönséggel történő megismertetésére a BFL+ rendezvénysorozat. Ehhez köthetően az előadókkal készített beszélgetésekkel beindultak a podcast adások, a podcast csatornánk a BFL-ben. Összesen 17 adást sikerült rögzíteni, ebből 13 a BFL+ keretében, 4 a roma-project kapcsán keletkezett.¹⁷

2.9. Közművelődés

A tavalyi év központi témája levéltárunkban a Budapestet körülvevő települések fővároshoz csatolásának, Nagy-Budapest kialakításának 75. évfordulójáról való megemlékezés volt. (Nagybudapest75 programsorozat). Ennek részeként nyitottuk meg május végén, a Levéltári Piknikhez

¹⁷ <https://bparchiv.hu/elindult-leveltarunk-podcast-csa/>

kapcsolódóan a kiállításunkat.¹⁸ A kiállításon fotók, térképek és eredeti iratok segítségével mutatjuk be a települések 1950 előtti életét, megjelenítve azokat a folyamatokat, amik szükségessé tették az egyesítést és elvezetettek a mai Budapest kialakításához. Az őszi Várostartörténeti konferencia tematikája is kapcsolódott a jubileumhoz, hiszen a városi agglomeráció kérdéskörét jártuk körül a középkortól napjainkig. A várostartörténeti vetélkedő témáját is Nagy-Budapest létrehozása adta, a diákok felkészülését – az elmúlt évekhez hasonlóan – a kiállítás anyaga is segíti.

2024-ben az építész születésének 140. évfordulója alkalmából egész életművét bemutató, a KÓS 140 | Kós Károly műhelye című kiállítás nyílt meg a Múcsarnokban. A 2020-ban Párizsban, majd 2021-ben Brüsszelben bemutatott Kós életmű kiállításunk magyar, román és német nyelvre történő átdolgozást követően a múcsarnokbéli nagykiállítással együttesen került bemutatásra a Székely Nemzeti Múzeum főépületében, Sepsiszentgyörgyön.¹⁹ Budapest Főváros Levéltára immár a második kiállítását mutatta be az isztambuli Liszt Intézet Magyar Kulturális Központ közönségének. A Kós Károly építész munkásságát és isztambuli útját összegző 2017. évi tárlat után a budapesti Duna-hidakat bemutató kiállítás látható 2025. november 27. és 2026. február 13. között.²⁰

Novemberben új, állandó kiállítással gyarapodott levéltárunk. „*A pergamentől a felhőig*” tárlat alap gondolata, a fővárosi levéltár, a maradandó iratok őrzésének kialakulásának ismertetése, egyben a levéltárosok munkájának bemutatása, a közösség számára végzett feladatok felvillantása és az ehhez szükséges eszközök kiállítása. A kiállításon a szöveges tablók mellett iratok, fotóanyag, használati és berendezési tárgyak, újságcikkek és filmfelvételek hozzák közelebb látogatóhoz a tárlat mondanivalóját részben interaktív felületek segítségével.²¹ A kiállítás a <https://pergamen.bparchiv.hu/> weboldalon is megismerhető.

A tavalyi évben több konferenciát, workshopot is rendeztünk részben önállóan, részben társszervezőkkel közösen. Február 3-án zajlott le a Budapesti romák története kutatási ösztöndíjban részesültek kutatási eredményeit bemutató workshop, decemberben a projektzáró konferencia.²² Áprilisban a Budapesti Iskola Archívum-projekt keretében Vajda Mihály emlékkonferenciát szerveztünk²³, ugyanebben a hónapban Budapest Főváros Levéltára és az ELTE BTK Filozófiai Intézete közös rendezvényén a „Budapest School Lectures” című programsorozatban két neves külföldi meghívott előadása hangzott el.

Májusban került sor a „Fiatal várostartörténészek konferenciájára”²⁴, két napon át hét szekcióban, 21 előadóval. Novemberben az immár hagyományos, két évente tartandó várostartörténeti konferenciára került sor, „*Város – környék – agglomeráció. A városok és közvetlen vonzáskörzetük*” témában²⁵. Befogadtunk több a BFL profiljába tartozó rendezvényt, illetve a nemzetközi COST-projekt workshopját.

Májusban nagy sikerrel rendeztük meg a VIII. levéltári pikniket, amelyre közel ezren látogattak el. 21 levéltár, helytörténeti gyűjtemény és szakmai szervezet képviseltette magát. Hét levéltár érkezett határon túlról (Bécs Város Levéltára, Heidelberg Város Levéltára, Novi Sad, Zenta, Zombor, Maribor, városok levéltárai).²⁶

Immár hagyományosan részt vettünk a Múzeumok Majálisán, a Múzeumok éjszakája, a Kutatók éjszakája rendezvényén, az Ünnepi könyvhéten és a Nemzetközi könyvfesztiválon és idén második

¹⁸ <https://bparchiv.hu/budapest-75-kiallitas/>

¹⁹ <https://sznm.ro/exhibition/kos-140/>

²⁰ <https://www.facebook.com/photo?fbid=1303881438448199&set=a.251453007024386>

²¹ <https://bparchiv.hu/megnyilt-leveltarunk-a-pergamentol-a-felhoig-cimu-kiallitasa/>

²² <https://bparchiv.hu/a-budapesti-romak-tortenete-projektzaro-konferencia/>

²³ <https://bparchiv.hu/mit-nevezunk-gondolkodasnak-vajda-mihaly-90/>

²⁴ <https://bparchiv.hu/fiatal-varostorteneszek-konferenciaja/>

²⁵ <https://bparchiv.hu/leveltari-nap-2025/>

²⁶ <https://bparchiv.hu/viii-leveltari-piknik-2025-majus-31/>

alkalommal a Művészetek Völgye összművészeti fesztiválon.²⁷ Szeptemberben első alkalommal csatlakoztunk a „Látkép” művészettörténeti fesztiválhoz.²⁸ **A BFL rendezvényeinek részletes felsorolását a 42. számú melléklet tartalmazza.**

Kiadványainkat magas szakmai színvonalon és a 21. századnak megfelelő formában készítjük el. 2025-ben négy kiadvány és két teljesen előkészített kézirat készült el. Mindemellett kiadásra került egy levéltárismertető füzet is és a podcast-sorozat is szépen gyarapodott. A 2024. év kiadványaiból első helyezést ért el az év levéltári kiadványa díja ismeretterjesztő kategóriában László Zsófia: *Budapest – A város és hídjai*, szintúgy a „*Budapest közlekedik – a főváros közösségi közlekedésének 150 éve*” kiállítás a hagyományos kiállítások kategóriában. A szakmai kiadványok kategóriában Umbrai Laura: *Az éhes Budapest. A lakosság élelmezése a fővárosban az első világháború alatt* kötete második helyezést ért el.

A BFL 2025. évi kiadványait a 43. számú melléklet tartalmazza.

A 2019 decemberében újtára indított *Levéltári Mozaikok* tudományos–ismeretterjesztő sorozatunk 2022-től Budapesti Levéltári Mozaikok néven online folyóiratként működik tovább. Továbbra is törekedtünk arra, hogy minél több érdekes, levéltári kutatásokra alapuló rövid ismeretterjesztő cikket közöljünk, 2025-ben 14 szerző tanulmánya jelent meg.²⁹

A közművelődés részének (is) tekinthető a közösségi szolgálatos diákok fogadása. Esetükben nem a levéltárban végzendő munka az elsődleges, – bár annak szerepe sem hanyagolható el – hanem a levéltár belső életének testközelből történő megismerése. 2025-ben 10 középiskolás választotta közösségi munkája színteréül a levéltárat. Fontos fejlemény, hogy elkészült a BFL 2025-2028. közötti közművelődési stratégiája.³⁰

Évről évre elkészítjük az intézmény kommunikációs stratégiai tervét. Ebben meghatározzuk azokat az előre tervezhető eseményeket, évfordulókat, amelyekre a levéltár reagálni kíván egy-egy dokumentum bemutatásával, programok szervezésével, illetve kijelölésre kerülnek a kommunikáció csatornáit is. Kommunikációnkban hangsúlyos szerepet kap a közösségi média. 2025-ben összesen 934 hírt (bejegyzést, cikket, posztot) hoztunk létre a megosztásokkal együtt. A BFL Facebook oldalán idén 256 alkalommal posztoltunk, az Instagram oldalára 176 posztot tettünk ki. A TikTok csatornánk idén sem hozott nagyobb áttörést. A Facebook oldalunkon és a levéltári honlapon egyaránt megtekinthető „Levéltári egypercesek” sorozatunk népszerűsége töretlen.³¹

2.10. Levéltár-pedagógia, oktatási tevékenység, továbbképzések

Budapest Főváros Levéltára, mint speciális tudás- és információtár 2012-től vesz részt az alap- és középfokú oktatásban. Kreatív, interdiszciplinaritásra és társadalmi kérdésekre nyitott szakembereink számos érdekes és értékes programot nyújtanak a diákoknak. 2025-ben elkészült a BFL levéltárpedagógiai koncepciója.³²

Levéltár-pedagógiai kínálatunk megtalálható a honlapunkon (http://bparchiv.hu/statikus_/leveltar-pedagogia). A 2024/2025-ös tanévre meghirdetett várostörténeti vetélkedő témája – éves kiállításunkhoz és levéltári napunk témájához illeszkedve – a közlekedő Budapest volt. A vetélkedőre 66 diák jelentkezett, a döntőre 2025 tavaszán került sor. Szeptemberben a 2025/2026. évi vetélkedő (Nagy-Budapest 75.) szervezését kezdtük meg, amelyen 65 csapat, azaz 195 diák vesz részt. A jelentkezések és az első forduló lebonyolítása szeptember-decemberben történt.

²⁷ <https://bparchiv.hu/a-bfl-iden-is-a-muveszetek-volgyeben/>

²⁸ <https://bparchiv.hu/a-latkep-2025-muveszettorteneti-fesztival-bfl-s-programjai/>

²⁹ <https://leveltarimozaikok.bparchiv.hu/>

³⁰ chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://bparchiv.hu/wp-content/uploads/2025/12/Budapest_Fovaras_Leveltara_Kozmuvelodesi_Strategiai_Terve_2025-2028.pdf

³¹ <https://bparchiv.hu/leveltari-egypercesek/>

³² chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://bparchiv.hu/wp-content/uploads/2025/12/12030_2025_BFL_leveetar-pedagogiai_koncepcio_20250715.pdf

2025-ben 42 alkalommal 885 diák látogatta meg levéltárunkat (2024-ben szintűgy 42 alkalom /860 diák), vagy voltunk kint az iskolákban foglalkozást tartani, valamint 3 alkalommal egy rákosligeti művelődési házban. A levéltárban tartott foglalkozások során az iratraktárakban eredeti iratanyagokat mutattunk meg a diákoknak, valamint igény szerint pecsétöntést is tartottunk. A tavalyi évben elkészült az új levéltár-pedagógiai stratégia (2025-2030). Levéltár-látogatás során 2025-ben 63 csoportot vezettünk 706 fővel.

Fontos feladatunk más korosztályok megszólítása is, kiemelten az idősök felé való nyitottság. Kifejezetten idősök számára kialakított programjaink nincsenek, de nyugdíjascsoportok rendszeres résztvevői a BFL programjainak. Különösen népszerűek körükben – az általános levéltári vezetések mellett – a családtörténeti kutatásokhoz kapcsolódó programjaink, például a Levéltári Pikniken tartani szokott Családkutatási gyorstalpalók. Az 50 óra iskolai közösségi szolgálatot 10 fő teljesítette tavaly a levéltárban.

Itt kell röviden szót ejtenünk az BFL-nek és munkatársainak a felsőoktatásban való részvételéről. A BFL képzőhelyként működik az ELTE BTK történelem BA levéltár szakirány, illetve levéltáros MA szakján, s mind elméleti órákon, mind gyakorlati képzésen fogadja a hallgatókat. Nyolc kollégánk vesz részt az egyetemi oktatásban, mégpedig az ELTE BTK történelem, illetve levéltáros és a BME műemlékvédelmi szakmérnök képzésében oktatóként.

A BFL oktatási tevékenysége szélesebb a köz- és felsőoktatásban való részvételnél, szerepet vállalunk a szakmai továbbképzések szervezésében, lebonyolításában is, valamint szervezzük saját munkatársaink szakmai továbbképzését is. Az elmúlt években ezt javarészt a Kulturális és Innovációs Minisztériumnak a Magyar Nemzeti Levéltáron keresztül biztosított céltámogatásából tudtuk finanszírozni. A KIM által a 2024-es év végén adott céltámogatásból 2025 első negyedévében megújítottuk az oktatótermünk és részben levéltár-pedagógiai foglalkoztatótermünk infrastruktúráját. Az oktatótermi PC-k (összesen 10 darab) cseréje mellett beszerzésre került két digitális tábla az azokat vezérlő számítógépekkel együtt. A fejlesztés lehetőséget biztosít oktatási tevékenységünk magasabb színvonalú ellátására. A 2025. évre vonatkozó minisztériumi támogatásból az év őszén három akkreditált szakmai továbbképzést valósítottunk meg (Állományvédelem levéltárosoknak, Digitális levéltár, Nyitott levéltárak) különböző levéltárakból összesen 35 fő részvételével.

Az egyházi és határon túli levéltárosok továbbképzését NKA támogatással 2013 óta rendezzük meg, 2025-ben immár 12. alkalommal. A 25 hallgatóból 8-an Szlovákiából, 6-6 fő Szerbiából és Romániából, valamint Szlovéniából 2 fő, illetve 3 Magyarországról érkezett. Az elméleti képzés középpontjában a levéltár és az oktatás, valamint a tudomány kapcsolata állt. A gyakorlati oktatás terén különválasztottuk az állományvédelmi oktatást az általános levéltári területtől, úgy tűnik, bevált ez a megoldás.³³

2.11. Együttműködések, nemzetközi kapcsolatok

Nagyon fontosnak tartjuk a társintézményekkel, civil szervezetekkel való együttműködést. A BFL legfontosabb partnerei a Magyar Levéltárosok Egyesülete (MLE), valamint a Magyar Levéltárak Vezetőinek Tanácsa (MLVT), amelyek vezetőségében levéltárunk szép számmal képviselteti magát, csakúgy mint a BFL bázisán működő Fiatal Levéltárosok Egyesületében (FiLE). Ki kell emelnünk a Magyar Családtörténet-kutató Egyesülettel fennálló évtizedes együttműködésünket, amelyek közös rendezvényekben, illetve az egyesület ismeretterjesztő munkájában való aktív részvételben ölt testet. Hosszú évekre tekint vissza az együttműködésünk a Budapest100-projekttel. A társintézményekkel többnyire közös kutatási projekteken, rendezvények megrendezésében, kiadványok megjelenítésében működünk együtt.

A kert- és tájépítészeti anyagok elmúlt években folytatott tervszerű gyűjtése és az ennek megismertetésére tett erőfeszítések nyomán a BFL mint az egyik legjelentősebb hazai tájépítészeti

³³ <https://bparchiv.hu/egyhazi-es-hataron-tuli-magyar-leveltarosok-xii-mesterkurzusa/>

archívum is ismertté vált, ennek eredményeképpen meghívást kapott a COST (Connecting Landscape Architecture Archives to enhance European landscape practice, research and education) négyéves futamidejű EU-projektbe, amelynek első szakmai ankétja 2025 márciusában a BFL-ben került megrendezésre.

Az ICARUS 10. alkalommal megrendezett, háromnapos konferenciája a *Networks and Routes of Cultural Heritage – Archives as Places of Stories and History - A kulturális örökség hálózatai és útvonalai – A levéltárak mint a történetek és a történelem helyszínei* címet viselte. A BFL a Horvátországban megrendezett eseményen három előadóval képviseltette magát.³⁴

Bridging Centuries: Digital Pathways for Medieval Charters and Beyond - Összekötő híd az évszázadok felett: a középkori oklevelek digitális feldolgozásának útjai és további kilátások címet viselte a 2025. november 11–14. között Velencében megrendezett ICARUS konferencia, melyen két BFL-es előadó szerepelt.³⁵

2024-ben az Északi Állami Levéltár irányításával bekapcsolódtunk az Európai Unió Kreatív Programja keretében egy large scale pályázati anyag előkészítésébe. A pályázat 2025 tavaszán elkészült, de az „ACCESS Archival Culture & Community Engagement for Social Sustainability. Levéltári kultúra és közösségi szerepvállalás a társadalmi fenntarthatóságért elnevezésű projekt” nem nyerte el a remélt támogatást. Terveztük egy Erasmus+ pályázat beadását a Dubrovnik Egyetemmel és az Icarus Croatiával közösen, de a vezető partner a megvalósítástól végül visszalépett.

3. Budapest Főváros Levéltára 2025. évi tevékenysége végrehajtásának keretei

3.1. Költségvetés

A BFL költségvetése – köszönhetően a fenntartó támogatásának – évek óta stabilnak mondható. A 2025. évre a fenntartó által jóváhagyott költségvetés főösszege 2 250 295 eFt, amelyből felhalmozási jellegű 45 000 eFt, felújítás 10 800 eFt. A tervhez képest a teljesített bevétel 2 064 176 eFt. Ebből a fenntartótól kapott támogatás összesen 1 827 120 eFt, melyből működésre 1 716 410 eFt, beruházásra 99 993 eFt és felújításra 10 717 eFt érkezett. A 2025-ben szükséges kiemelt beruházásokat és felújításokat a 3.3. pontban részletezzük.

A fenntartó döntésével a 2025 év január 1-jétől bértömegre vetítve 7%-os béremelést (80%-át fenntartói támogatásból, 20 %-ot intézményi költségvetésből) biztosított a BFL munkavállalói részére. Az elmúlt évek fenntartói döntései, amelyek biztosították az ágazatban dolgozók bérének rendezését, lehetővé tették, hogy a BFL átlagbére elérje az országos átlagbér mértékét. Ezt nagyon fontos eredménynek tartjuk, amely mutatja az intézmény dolgozóinak főváros általi megbecsültségét, amelynek fontosságát különösen is aláhúzzák az elmúlt időszak kedvezőtlen inflációs adatai.

3.2. A BFL humán erőforrás ellátottsága, szervezeti kérdések

3.2.1. Személyi ellátottság

A BFL jelenleg engedélyezett létszáma 128 fő. A létszám elmúlt években megvalósult folyamatos bővítése nagy segítséget jelent az intézmény egyre növekvő feladatellátásának javításához.

³⁴ <https://www.icarushrvatska.hr/icaruscroatiadays>

³⁵ <https://www.icar-us.eu/en/english-icarus-convention-35-full-programme-is-available/>

A 128 főből 106 fő (83%) szakalkalmazott, azaz levéltári, állományvédelmi vagy informatikai területen dolgozik. A fennmaradó 22 fő az ügyviteli, a gazdasági és a műszaki feladatellátásban vesz részt. Az épület takarítását és a vagyonvédelmet a BFL szerződés keretében, külső vállalkozóval biztosítja.

3.2.2. Munkatársaink intézményen kívüli szakmai szerepvállalása

Intézményünk elismertségét jelzi, hogy vezetői közül többen is szerepet kapnak országos szakmai testületek, egyesületek munkájában, irányításában. Az MLE, az MLVT és a FiLE vezetésében való közreműködésről már ejtettünk szót, de említésre méltó, hogy jelenleg három főt delegálunk az ágazati irányításért felelős miniszter mellett működő tanácsadó testületbe, a Levéltári Kollégiumba.

Egy fő tagja az NKA Közgyűjtemények kollégiumának, két kollégánk pedig levéltári szakfelügyelőként tevékenykedik. Ezenkívül több munkatársunk levéltári, történettudományi, kulturális szakmai szervezetek vezetésében, folyóiratok szerkesztőségében öregbíti intézményünk hírnevét.

3.3. Épületüzemeltetés, infrastrukturális háttér – kiemelt fejlesztések

A BFL 2004-ben költözött jelenlegi modern, a szakmai igényeket kielégítő épületébe, amely a Fővárosi Önkormányzat zöldmezős beruházásában készült el. A költözés óta az épület, 7*24 órás porta- és recepciós szolgálata, valamint a takarítása külső vállalkozóval kötött szerződés keretében történik. Ugyancsak külső vállalkozók szerződés alapján végzik az egyes gépészeti elemek (liftek, fűtésrendszer stb.) karbantartását. Saját műszaki osztályunk a kisebb karbantartási feladatok és felújításokat végzi, a külsős vállalkozók által végzetteket koordinálja. A közbeszerzési kötelezettség miatt komoly ütemezési feladatot jelent az épületüzemeltetés folyamatos, zökkenőmentes biztosítása.

Az eltelt másfél évtized alatt az épületben a felszínre kerültek mind szerkezeti, mind gépészeti problémák. 2022-ben, az energiaárak emelkedésével a korábbinál élesebben jelentkeztek az épület energetikai problémái. Ezek nagy részét orvosolták az elmúlt években lezajlott fejlesztések, beruházások, amelyek közül a legjelentősebb 2023 folyamán zárult KEHOP-5.2.2-16-2017-00116 sz. *Fővárosi Önkormányzat és Intézményei épületeinek energetikai korszerűsítése* projekt³⁶, amely magában foglalta az épület fűtését kiszolgáló kazánok és a klímagépészeti-berendezések cseréjét. Nem terjedt ki azonban a raktárak szellőztetésében, klimatikus viszonyainak beállításában fontos szerepet játszó légkezelők cseréjére. Az elhasználódott berendezések - amint a megelőző állományvédelemnél már kifejtettük - jelentősen visszavetették az új klímaberendezések hatásfokát, különösen a nyári időszakban problémát okozva ezzel a raktári klíma beállításában, így a források rendelkezésre állására is tekintettel, ütemezve, tervezetten felújítottuk azokat. Az épület energiafogyasztása a 2025-ös évben az eltelt két évtized legalacsonyabb értékét hozta, ami a – takarékoság mellett - a KEHOP beruházás érdeme.

Folyamatos gondot jelent az épületben üzemelő liftek évek óta rendszeres meghibásodása. Karbantartásuk és javításuk az alkatrészek és szerelői kompetencia hiánya miatt egyre több problémát okoz és jelentős költséget von maga után. Két lift felújítása 2025-ben saját forrásból megvalósult, a két másik lift felújítása 2026-ra maradt.

További problémát jelentett, hogy az épület kivitelezésekor beüzemelt telefonközpont, analóg vonalas hálózat és a kialakított belső dect-telefonhálózat elavult. Az analóg telefonközpont a kommunikációs rendszer „lelke”, meghibásodása esetén a levéltár vonalas telefonos elérhetősége megszűnik. 2025-ben az elavult központ cseréje megvalósult, a munkatársak épületen belüli elérését biztosítani hivatott dect-telefon rendszert a szükséges számú mobiltelefon rendszer váltotta fel. A beszerzett telefonok nem „okos telefonok” és kizárólag a munkavégzés, az elérhetőség céljait szolgálják.

³⁶ <https://budapest.hu/hirek/2025/07/07/fovarosi-onkormanyzat-es-intezmenyei-epuleteinek-epuletenergetikai-korszerusitese-i-szakasz>

A BFL épületének tervezésekor a levéltári raktárakat úgy tervezték meg, hogy a kivitelezéskor rögzített állványzattal szerelt raktárak mind statikailag, mind műszakilag alkalmasak legyenek mobilpolcrendszer fogadására. Az átadáskor mindösszesen 42 714 polcfolyóméternyi tárolókapacitással rendelkezett az intézmény (ebből 36 655 polcfolyóméter fix állványzaton állt rendelkezésre). A 2015 és 2023 közötti fejlesztéseknek köszönhetően a raktárkapacitás 10 135 polcfolyóméterrel növekedett. Ez jelenleg lehetővé teszi az indokolt iratátvételek megvalósítását, ugyanakkor előreláthatóan 7-8 éves távon újfent raktárhelyhiány jelentkezhethet az intézményben, ezért a raktárátalakítási projekt folytatása nem hanyagolható el.

A BFL kielégítő informatikai infrastruktúrával rendelkezik, köszönhetően a folyamatos fejlesztéseknek. A BFL közel 200 munkaadást üzemeltet beleszámítva ebbe a szervereket is. Az avuló személyi számítógépek cseréje – a rendelkezésre álló források keretén belül – folyamatos volt. 2025-ben 52 db új PC-t és 13 laptopot szereztünk be, melyből 11 PC az oktatóterembe került. 2 db okostáblát is beszereztünk, beüzemeltünk és használatukról oktatást tartottunk. Öt darab Kyocera nyomtató beszerzésére is sor került, év végén 1 db színes Minolta nyomtatót kapott a Titkárság. Azon munkaadások esetében, amelyeknél lehetséges volt, Win10-ről Win11 24H2-re frissítettünk, ez 22 db gépet érintett. Az intézmény szakmai működését veszélyeztetheti ugyanakkor, hogy a számítástechnikai hálózat működtetéséhez elengedhetetlen hálózati eszközök (switchek) életkora meghaladja a tíz évet. Egy meghibásodás a belső informatikai rendszer azonnali leállításával járhat, ami ellehetetleníti a feladatellátást, ezen a téren is tovább kell lépni.

3.4. Pályázati források

Szakmai feladataink hatékonyabb ellátása érdekében törekszünk külső pályázati források bevonására. 2022-től kezdődően érezhető a pályázati lehetőségek szűkülése.

Az előző évektől eltérően 2022-ben és azóta sem került sor a Közgyűjteményi Digitalizálási Stratégia keretében forrás kihelyezésére. 2020-tól kezdődően az ágazati irányításért felelős minisztérium (előbb az Emberi Erőforrások Minisztériuma, majd a Kulturális és Innovációs Minisztérium) több pályázati és céltámogatásban részesítette a BFL-t. 2024-től azonban ezek a források is jelentősen lecsökkentek. A korábbi évek savtalanítási feladatok elvégzését, továbbképzések megtartását elősegítő céltámogatásai megszűntek, illetve jelentősen átalakultak, egyedül a közlevéltárak támogatása pályázat maradt meg változatlan formában. Ez utóbbin 2024-ben is nyertünk el forrást, amelyet 2025 első negyedévében használtunk fel informatikai eszközbeszerzésre. A KIM a Nemzeti Kulturális Támogatáskezelő keresztül finanszírozott „Informatikai és digitalizáló eszközök beszerzése” pályázatán nettó 2.700.000 Ft támogatást nyerünk el.

Továbbra is számítottunk a Nemzeti Kulturális Alap támogatására, a 2025-ös pályázatokon az állományvédelmi műhely részére szakmai anyagok és eszközök beszerzésére nettó 1.000.000 Ft, a várostörténeti konferencia megszervezésére 2.433.425 Ft, a határon túli és egyházi levéltáros képzésre 2.669.670 Ft, a Schwartz család iratainak megvételére 4.000.000 Ft, a Budapesti Levéltári Mozaikok működtetésére 335.100 Ft, a Magyar Levéltári Portál II. félévi megjelentetésére 413.290 Ft támogatást nyertünk el. A Zentai Történelmi Levéltár magyar vonatkozású közjegyzői iratanyagának digitalizálására a BFL-en keresztül a zentai levéltár nettó 4.000.000 Ft NKA támogatást kapott.

Az elmúlt években a legjelentősebb „támogatónk” a fenntartó Fővárosi Önkormányzat volt, amely igen jelentős összeggel támogatta a Budapest150 programsorozat keretében megvalósítandó programjainkat, és az előző évekhez hasonlóan ugyancsak a fenntartó biztosította a Budapest Iskola Archívum-projekt finanszírozásához szükséges forrást.

4. Mellékletek

- 1–2. melléklet: Ellenőrzött szervek jegyzéke
- 3–4. melléklet: Gyarapított iratok jegyzéke
- 5–14. melléklet: Rendezésre és selejtezésre került iratok jegyzéke
- 15–19. melléklet: Segédletezésre került iratok jegyzéke
- 20–26. melléklet: Restaurálásra előkészített és restaurált iratok jegyzéke
- 27–37. melléklet: Digitalizálásra előkészített, digitalizált, mikrofilmezett iratok jegyzéke
- 38. melléklet: A BFL rendezvényei
- 39. melléklet: A BFL kiadványai

Budapest, az elektronikus aláírásban feltüntetett dátum szerint

Dr. Kenyeres István
főigazgató